

Jak planować pracę z informacją?

WIEDZA W PIGUŁCE

Wyszukiwanie i korzystanie z informacji stale towarzyszą nam w codziennym życiu. Pewnie nigdy nie pomyślałeś, jak często wykonujesz te czynności. Odrabianie prac domowych, sprawdzanie czasu przyjazdu pociągu, odszukiwanie dat koncertów, pisanie wypracowań... Przykłady można mnożyć w nieskończoność!

A przecież praca z informacją to skomplikowana sprawa. Warto więc poświęcić chwilę na zastanowienie się nad zadaniem, które masz wykonać. Ułatwisz je sobie dzięki odpowiedniemu zaplanowaniu.

Każdą pracę z informacją rozpocznij od określenia, czego dokładnie potrzebujesz. Jakich informacji ci brakuje, a co już wiesz na dany temat? Jak bardzo szczegółowych wiadomości szukasz? Odpowiadając na te pytania, wskażesz swoją potrzebę informacyjną. W trakcie wyszukiwania będziesz próbował ją zaspokoić.

Pamiętaj, do czego później będziesz wykorzystywał zdobyte informacje. Wpływa to na ocenę przydatności znalezionych materiałów. Np. przy pracy nad szkolną prezentacją przyda ci się nie tylko tekst, lecz także ilustracje, które zaintrygują innych uczniów.

Po określeniu potrzeby informacyjnej spróbuj ogólnie zarysować obszar poszukiwań. Później przejdź do wskazania bardziej szczegółowych zagadnień. Pomoże ci to w kontrolowaniu, na jakim etapie pracy jesteś i jak wiele ci jeszcze zostało.

Na każdy etap pracy zarezerwuj odpowiednią ilość czasu. Całe zadanie można przedstawić w formie sześciu punktów:

1. Określ zadanie. **Jakich informacji mi brakuje?**
2. Pomyśl, jak będziesz szukał informacji. **Z jakich źródeł skorzystam?**
3. Dostań się do źródła informacji. **Zajrzę tutaj...**
4. Znajdź wszystkie potrzebne informacje. Odrzuć te zbędne. **O, tego szukam!**
5. Uporządkuj zgromadzone materiały. Wskaż najważniejsze rzeczy i zachowaj je. Twórz czy wykorzystaj informacje. **Gotowe!**
6. Oceń, czy udało ci się podołać wyzwaniu. **Czy jestem zadowolony z efektu?**

Po zakończeniu pracy zawsze pomyśl, czy udało ci się spełnić potrzebę informacyjną określoną wcześniej. Czy wykorzystasteś zgromadzony materiał w najlepszy sposób? Nie zrażaj się popełnionymi błędami. Wszyscy się na nich uczymy! Zastanowienie się nad uchybieniami pozwala uniknąć ich w przyszłości. Inspiruje do odnajdywania dobrych metod korzystania z informacji.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Plan nie służy spełnieniu kolejnego formalnego wymogu. Tworzymy go po to, aby praca przebiegała szybciej i łatwiej. To dzięki niemu wiemy, co mamy do zrobienia, w której części zadania jesteśmy, a ile jeszcze przed nami. Kluczem do dobrego planu jest jasne wyznaczenie celu czekającej nas pracy. Dopiero po określeniu potrzeb możemy zaplanować, z jakich

źródeł korzystać, a potem kolejno: wyszukać informacje, uporządkować je i odpowiednio wykorzystać.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że plan pracy nie jest narzuconym odgórnie wymogiem, ale służy ułatwieniu realizacji zadań związanych z wyszukiwaniem i wykorzystaniem informacji;
- wiedzą, że wybór źródeł informacji zależy od realizowanego zadania i rozumieją, że nie ma uniwersalnych źródeł wiedzy;
- potrafią samodzielnie określać potrzeby informacyjne w zależności od otrzymywanych zadań;
- umieją zaplanować podstawowy proces wyszukiwania informacji, dobierając stosowne źródła wiedzy;
- pamiętają o konieczności zweryfikowania rozwiązane zadania pod kątem wymogów i własnych oczekiwań związanych z jakością pracy.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: dyskusja

Zadaj pytanie: „Co stanowi największy problem w wyszukiwaniu informacji potrzebnych do napisania wypracowania z języka polskiego?”.

Jako pytania pomocnicze rozważ:

- Czy kłopotem jest brak dostępności źródeł, z których możemy skorzystać?
- W jaki sposób poradzić sobie z natłokiem informacji, zwłaszcza w Internecie?
- Co dzieje się, jeśli zaczniemy poszukiwać informacji bez precyzyjnego określenia tego, czego szukamy?

Celem tej części zajęć jest zwrócenie uwagi uczestników na konieczność podporządkowywania procesu poszukiwania informacji potrzebom, które wynikają z realizowanych przez nich zadań i projektów.

Pod koniec tej części zasygnalizuj uczestnikom, że poszczególne źródła, a zwłaszcza Internet, są jedynie narzędziami — korzystamy z nich w zależności od naszych potrzeb.

2.

Czas: 15 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: **materiał pomocniczy „Jak planować pracę z informacją?”**, kartki, długopisy.

Podziel uczestników na zespoły liczące po 5 osób. Każdy zespół powinien otrzymać jeden los z **materiału pomocniczego „Jak planować pracę z informacją”**.

Poproś każdą z grup o wskazanie potrzeb informacyjnych: „Jakie informacje powinien znaleźć, aby dobrze zrealizować zadanie? Gdzie należy ich szukać?”.

Przykładowo — los 1: Przygotowujesz wypracowanie z języka polskiego na temat: „Czy Romeo z dramatu Williama Szekspira **Romeo i Julia** jest bohaterem tragicznym?”.

Potrzeby informacyjne:

- Co charakteryzuje bohaterów tragicznych?
- Co wiemy na temat Romea po lekturze dramatu?

• ...

Źródła:

- Wikipedia
- Encyklopedia PWN
- podręcznik do historii i do języka polskiego
- ...

Przykładowo — los 4: Twój kolega zastanawia się, czy wybrać się na wakacje na Sycylię czy do Paryża. Doradź mu, które miejsce warto odwiedzić.

Potrzeby informacyjne:

- W jaki sposób kolega lubi spędzać czas?
- Czy lubi bardzo upalną pogodę?
- Jakie atrakcje czekają na turystów na Sycylii, a jakie w Paryżu?

• ...

Źródła:

- rozmowa z kolegą
- portal „podroze.onet.pl”
- ...

3.

Czas: 20 min

Forma: prezentacja, dyskusja

Poproś kolejne zespoły o zaprezentowanie wyników pracy. Pod koniec każdej prezentacji poproś o komentarze innych grup oraz dodatkowo zadaj pytanie: czy zwykle, rozwiązując podobne zadania, poświęcasz choć 5 minut na określenie potrzeb informacyjnych?

4.

Czas: 5 min

Forma: dyskusja

Pomoce: tablica, kreda lub marker

Zadaj pytanie: „W jaki sposób należy zaplanować proces wyszukiwania informacji, aby ułatwić sobie pracę i uniknąć kłopotów, o których była mowa na początku zajęć?”.

Wspólnie z uczestnikami zajęć na tablicy stwórz plan działań w kilku krokach. Każdy krok powinien zostać wyrażony w formie jednego pytania.

Ważne, aby uczestnicy stworzyli plan, posługując się własnymi słowami.

Plan powinien uwzględniać następujące pytania:

- Jakie informacje są mi potrzebne do prawidłowego rozwiązania zadania?
- Czy wiem, do jakich źródeł sięgnąć?
- Czy mogę dotrzeć do wszystkich źródeł?
- Czy źródła zawierają potrzebne mi i wiarygodne informacje?
- Czy wszystkie informacje niezbędne dla poprawnego rozwiązania zadania zostały uporządkowane i zaprezentowane?
- Czy efekt końcowy odpowiada moim potrzebom i oczekiwaniom? (ewentualne na-niesienie poprawek)

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją znaczenie planu pracy dla procesu wyszukiwania i wykorzystywania informacji?
- potrafią zdefiniować potrzebę informacyjną dla konkretnych realizowanych zadań? (—> rozważ realizację lekcji [Sekrety wyszukiwarek](#)).
- wiedzą, że o wyborze danego źródła informacji decyduje potrzeba informacyjna? (—> rozważ realizację lekcji [Gdzie szukać informacji?](#)).
- rozumieją, że korzystanie ze źródeł informacji nie zwalnia z obowiązku samodzielnego myślenia, w tym zwłaszcza z analizy zgromadzonych danych?
- wiedzą, że należy być krytycznym wobec źródeł informacji?

Opcje dodatkowe

Ostatnie ćwiczenie może zostać rozbudowane o element pracy w grupach. Rozdaj uczestnikom papier formatu A4 i poproś o stworzenie własnego planu w grupach 5–6 osobowych. Plan powinien przyjąć postać graficzną — rozrysowaną za pomocą strzałek wskazujących tok rozumowania. Poproś kolejne grupy o zaprezentowanie wyników pracy i zachęć do komentowania prezentacji pozostałych uczestników zajęć.

MATERIAŁY

Materiał pomocniczy „Jak planować pracę z informacją?”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Uporządkuj kolejne fazy poszukiwania informacji i realizacji zadania:

- Wybieram źródła, do których zamierzam sięgnąć, aby wyszukać niezbędne informacje. [rozwiązanie: 3]
- Precyzyjnie określám potrzeby informacyjne — wiem, jakie informacje są mi potrzebne do realizacji zadania. [rozwiązanie: 2]

- Upewniam się, czy dysponuję wszystkimi informacjami niezbędnymi do wykonania zadania. [rozwiązanie: 6]
- Sprawdzam, czy wykonana praca jest zgodna z wymogami i spełnia moje oczekiwania (oraz poprawiam ewentualne braki). [rozwiązanie: 8]
- Porządkuję zebrane informacje. [rozwiązanie: 5]
- Pracuję ze źródłami — czytam, słucham, oglądam. [rozwiązanie: 4]
- Realizuję zadanie — piszę wypracowanie, przygotowuję prezentację, sporządzam referat. [rozwiązanie: 7]
- Ustalam, co jest celem zadania które rozwiązuję – wiem, na jakie pytania mam odpowiedzieć i jakie problemy rozwiązać. [rozwiązanie: 1]

SŁOWNICZEK

- **potrzeba informacyjna:** informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne ze względu na cel i okoliczności jego działań. Potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji.

CZYTELNIA

- Batorowska Hanna, **Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji**, Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Warszawa 2009, ISBN:978-83-61464-10-5.
- Derfert-Wolf Lidia, **Information literacy — koncepcje i nauczanie umiejętności informacyjnych** [online], Biuletyn EBIB 2005, nr 1 (62), [dostęp: 31.12.2012], dostępny w internecie: <http://ebib.oss.wroc.pl/2005/62/derfert.php>.
- Tychek Waldemar, **Umiejętności informacyjne użytkowników zasobów informacyjnych** [online], Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, [dostęp: 31.12.2012], dostępny w internecie: http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/3-4_08-ie/umiejtnosci.htm.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Michał Wysocki, konsultacja merytoryczna: Justyna Jasiewicz. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/jak-planowac-prace-z-informacja/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Informatyka, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

II. Wyszukiwanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji z różnych źródeł; opracowywanie za pomocą komputera: rysunków, tekstów, danych liczbowych, motywów, animacji, prezentacji multimedialnych.

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Treści nauczania

Praca i przedsiębiorczość.

Cele kształcenia

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Język polski, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Nowa podstawa programowa:

Język polski, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego.

Uczeń porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Uczeń gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi.

Uczeń rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji.

Uczeń rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.

Uczeń rozwija nawyki systematycznego uczenia się.

Uczeń rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Informatyka, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich.

Język polski, liceum i technikum

Treści nauczania

porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.

korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej.

dokonuje krytycznej selekcji źródeł.

gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych.